

Høring i Familie- og kulturkomiteen Norsk Oversetterforenings kommentarer til Prop. 1 S for budsjettåret 2024

Kap. 320 Norsk kulturråd, post 55, 71 og 72

Kap. 326 Språk- og bibliotekformål, post 01 og 80

Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger, post 70 og 71

Om Norsk Oversetterforening

Norsk Oversetterforening (NO) ble stiftet 1. november 1948 og har om lag 340 medlemmer som til sammen oversetter fra rundt 50 språk. Foreningen har til formål å samle norske skjønnlitterære oversettere, arbeide for å høyne kvaliteten på norske oversettelser, ivareta kunstnergruppens faglige og økonomiske fellesinteresser, og så langt som mulig også bistå enkeltmedlemmer og andre skjønnlitterære oversettere. NO arbeider også for å høyne oversetterfagets status og synliggjøre oversetteren som opphaver, samt for å fremme forståelsen for den samfunnsmessige betydningen av språkkompetanse.

Kap. 320, post 55: Norsk kulturfond

Det er en god start at regjeringen foreslår å styrke Kulturrådets ordning for innkjøp til skolebibliotek med 5 millioner. Skal man imidlertid virkelig satse på litteratur og lesing og nå de som virkelig trenger en lesesatsing, må det legges mer i potten. Ordningen må favne bredt, så mange skolebibliotek som mulig må med, og ordningen må ha en profil som gjenspeiler leserne den retter seg mot. Oversatt litteratur er en kilde til internasjonale impulser og bidrar til at alle barn og unge får en videre kunnskapshorison. Regjeringen understreker i proposisjonen at det i denne sammenheng skal satses særlig på levekårsutsatte områder, og vi vet at det i flere av disse områdene er en stor andel barn og unge som har bakgrunn fra andre land og kulturer. Nettopp for disse er oversatt litteratur spesielt viktig, fordi den speiler et mangfold som også strekker seg utover Norges grenser, og derfor kan skape gjenkjennelse for lesere med en annen bakgrunn enn den rotnorske.

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen ber om at budsjettammen til innkjøpsordningen for skolebibliotek økes med 18 millioner, så oversatt litteratur kan innlemmes og antallet skolebibliotek som omfattes av ordningen økes.*

Kap. 320, post 71: Statsstipend

Vi er bekymret for at ordningen med statsstipend er i ferd med å bli snikavviklet, når det heller ikke i år utnevnes noen ny stipendiat. Tradisjonen med statsstipend går tilbake til 1870-årene, og mange av mottakerne har kommet med vesentlige bidrag til norsk samfunn, kulturliv og forskning. Det ville være et stort tap for det norske samfunnet om ordningen ble lagt ned.

Kap. 320, post 72: Kunstnerstipend

NO er glade for at det legges opp til 44 nye stipendhjemler, fordelt på 37 arbeidsstipend og 7 langvarige stipender. Vi er også fornøyd med at stipendbeløpet justeres fra 299 289 til 318 352, som er en økning i tråd med forventet lønnsøkning for andre grupper. Dette er et lite skritt på veien mot å styrke kunstnerøkonomien. Som en forening som representerer en kunstnergruppe som ikke har fått flere arbeidsstipendhjemler siden 2001, til tross for at stadig flere har skjønnlitterær oversettelse som sitt hovedvirke, mener NO imidlertid at det langt fra kan kalles en satsning på kunsten. Vi slutter oss

derfor til utvalget for Statens kunstnerstipend som ber om en gradvis opptrapping av varige arbeidsstipendhjemler til 210 og 40 nye hjemler til langvarige stipender. Vi minner også om at det er på høy tid med en forskriftsendring som binder de statlige stipendene til en lønnsindeks.

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen om en gradvis opptrapping av varige stipendhjemler med 210 nye arbeidsstipendhjemler og 40 nye hjemler til langvarige stipend, i tråd med budsjettøknaden fra utvalget for Statens kunstnerstipend.*

Kap. 326, post 01: Driftsutgifter

Det er positivt at det settes av 3 millioner til styrking av Nasjonalbibliotekets arbeid med infrastruktur for utvikling av språkteknologi. NO mener imidlertid at det er behov for et enda større løft, skal alle aspekter ved en slik infrastruktur ivaretas. Ikke minst er det viktig at det settes av midler til vederlagsordninger som kompenserer opphaverne for bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale. Det er også viktig at materiale som ligger ute på Nasjonalbibliotekets nettsider sikres og merkes, slik at opphavernes åndsverk er beskyttet mot urettmessig utnyttelse.

Kap. 326, post 80: Litteratur og bibliotektiltak

Det er gledelig at regjeringen trekker frem leselyst som et viktig satsningsområde. For at denne satsningen skal følges opp og at satsningen skal bli til en gjennomtenkt strategi, er det avgjørende at organisasjoner som har lesing og leselyst som sitt virkeområde, som Leser søker bok og Foreningen !les, får friske midler til dette viktige arbeidet.

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen om at støtten til leseorganisasjonene Foreningen !les og Leser søker bok økes i tråd med deres budsjettøknader.*

Kap. 337, post 70: Kompensasjon for kopiering til privat bruk

Åndsverklovens § 26 gir adgang for lovlig privat eksemplarframstilling av lydopptak og film («privatbrukskopiering») mot at rettighetshaver gis rimelig kompensasjon for dette. Kompensasjonen for har siden innføringen i 2005 hatt form av en årlig bevilgning over statsbudsjettet, uten å være knyttet til statistikk eller være gjenstand for forhandlinger, slik for eksempel bibliotekvederlaget er. Heller ikke da ordningen fra 2018 ble utvidet til også å gjelde rettighetshavere til visuelle og litterære verk, ble bevilgningen økt, og den har siden heller ikke økt utover pris- og lønnsvekst.

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen foreslår at Kap. 337, post 70 økes med minst 20 prosent for å kompensere for privat kopiering av åndsverk.*

Kap. 337, post 71: Vederlagsordninger mv: Kompensasjonsordning – framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med funksjonsnedsettelse

Bruken av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med funksjonsnedsettelse har i de senere år økt betraktelig, og det er særlig nyere bøker i lydbokformat som benyttes, noe som kan sies å være til skade for opphaverne. Når det videre et uttalt mål at alle studenter som har behov for tilrettelagt studielitteratur skal ha tilgang til denne ordningen, er det skuffende at bevilgningen til ordningen ikke tar høyde for dette og gir en reell kompensasjon til opphaverne, men bare økes i tråd med pris- og lønnsvekst.